

використання ЕОР для навчання різних дисциплін, починаючи з початкової школи.

Література

1. Карташова Л. А. Формування індивідуальної траєкторії навчання як одна з основних задач управління навчальною діяльністю студента / Л. А. Карташова // Наук. зап. НДУ ім. М. Гоголя. Сер. Психолого-пед. науки. – Ніжин : Видавництво імені Миколи Гоголя. – 2005. – № 6. – С. 113–117.

2. Информатика в начальном образовании: Рекомендации ЮНЕСКО // Информатика в младших классах. : прилож. к журн. «Информатика и образование». – 1999. – № 2. – 96 с.

3. Дубасенюк О. А. Професійна підготовка майбутнього вчителя до педагогічної діяльності / О. А. Дубасенюк, Т. В. Семенюк, О. Є. Антонова. – Житомир, 2003. – 192 с.

УДК: 372.881.116.12

ЛУКАЧ В. І., ХОМА О. М.,
Мукачівський державний університет

ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ В ПРАКТИЦІ РОБОТИ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Концепція «Нова українська школа» вимагає нових підходів до навчання української мови. Особлива увага звертається на застосуванні інноваційних технологій навчання. Це питання вивчається багатьма вченими: Н.Рудницька, Е.Федорчук, О.Пехота, М.Швардак та інші. О.Пехота узагальнює низку педагогічних технологій, їх застосування в практичній діяльності[3].

У процесі педагогічних практик нами вивчалися інноваційні методи навчання, що формують у молодших школярів критичне мислення. Основним і головним його результатом є вміння формулювати самостійні судження. Такі вміння означають, що мислення спрямоване на творчу діяльність, а не на репродуктивну. Критичне мислення – здібність і прагнення оцінювати різні твердження та робити об'єктивні судження на основі добре обґрунтованих доказів [2]

Для технології критичного мислення характерні:

- самостійність та аргументованість висловлювання;
- оціночне мислення;
- постановки питань і з'ясування проблем, які потрібно вирішувати.
- наявність власної точки зору, власної позиції, обмін думками на всіх рівнях взаємодії.

Фази технології формування критичного мислення: виклик; осмислення; рефлексія.

Методи і прийоми: сенкан, кубування, інсерт (умовні значки), кластери (грона); візуальні форми вивчення матеріалу та інші. Л.Марченко [1, с.17] пропонує низку вправ з розвитку критичного мислення. Нами вивчено методіку проведення окремих із них, що найчастіше використовуються в практиці роботи початкової школи.

Сенкан. Сенкан – це вірш, що складається з п'яти рядків. Термін походить від французького слова «п'ять» і позначає вірш у п'ять рядків.

1. Перший рядок має містити ключове слово, яке позначає тему (зазвичай, це іменник)

2. Другий рядок – це опис теми, який складається з двох слів (два прикметника)

3. Третій рядок називає дію, пов'язану з темою, і складається з трьох слів (зазвичай це дієслова)

4. Четвертий рядок є фразою, яка складається з чотирьох слів і висловлює ставлення до теми, почуття з приводу обговорюваного.

5. Останній рядок складається з одного слова – синоніма до першого слова, в якому висловлюється сутність теми.

Ми пропонуємо складати мовні й мовленнєві п'ятиряддя. Наприклад, завдання для учнів: складіть сенкан до слова «іменник» чи на тему «український рушник». Вони допоможуть узагальнити інформацію, формулювати висновки кількома словами. Як правило, на його написання багато часу не потрібно, його пишуть кілька хвилин.

Вивчений на занятті матеріал набуває якогось емоційного забарвлення, що сприяє його глибокому засвоєнню, відпрацьовуються знання про частини мови, знання про речення, уміння дотримуватись певної інтонації, значно активізується словниковий запас дітей, удосконалюється навик використання в мові синонімів, антонімів, активізується і розвивається розумова діяльність, удосконалюється розумова діяльність, удосконалюється уміння висловлювати власне відношення до чого-небудь. Звичайно ж, уміння вигадати сенкан вимагає від дитини певної підготовки, а від вчителя ретельно продуманої, планомірної роботи. Наше спостереження показало, що цей прийом можна застосовувати на будь-якому етапі уроку, особливо при актуалізації опорних знань чи закріпленні.

Ефективним, на наш погляд, є застосування технології кубування. «Кубування» є стратегією навчання, яка полегшує розгляди аспектів теми (опис має місце в Пораднику для вчителя, за ред. Н.Бібік). Цей підхід передбачає використання кубика (його можна виготовити самостійно з цупкого картону або оклеїти коробку папером), на кожній грані якого написано вказівки:

1. Опишіть.

2. Порівняйте.

3. Встановіть асоціації.

4. Проаналізуйте.

5. Знайти застосування.

6. Запропонувати аргументи «за» або «проти».[2].

Кубування – це й ігровий метод, що застосовують під час навчання і який використовується на здобутих знаннями учнів. Його можна використовувати на стадії актуалізації чи рефлексії.

Нами використовувався метод позначки, який формує в учнів уміння аналізувати, формулювати висновки. Учням пропонують мовний або мовленнєвий текст для опрацювання. Метою стимулювання оцінювальної діяльності учнів у процесі сприйняття та обдумування інформації під час читання. Ставлячи позначки, учень не лише сприймає прочитане, а й оцінює власне розуміння тексту за критеріями, які пропонує вчитель. Позначки ставляться олівцем, вони можуть бути різними, наприклад:

«-» Невідомо

«+» Відомого

«?» Я хочу про це запитати

Серед інтерактивних методів навчання педагоги віддають перевагу побудові «асоціативного куща», читанню із зупинками, гри «так – ні». Найбільш уживаним в практиці роботи початкової школи є створення асоціативного куща. Так, при його побудові вчитель визначає тему одним словом, а учні згадують все, що виникає в пам'яті стосовно цього слова. Цей метод застосовується на всіх етапах уроку, зокрема під час актуалізації, в основній частині, як засіб перевірки знань[3].

Крок 1. Учитель записує центральне слово (словосполучення чи фразу) посередині аркуша або на дошці.

Крок 2. Учитель пропонує учням записати слова та фрази, які спадають на думку, коли вони чують це слово.

Крок 3. Коли всі думки записані, учитель пропонує учням встановити зв'язки між словами. Учитель має пам'ятати, що асоціації не бувають правильними чи неправильними.

Отже, ми розглянули окремі методи, що формують критичне мислення.

Література

1. Марченко Л. Система вправ з розвитку критичного мислення на уроках в початкових класах / Л. Марченко // Початкова школа. – 2018. – №1. – С. 17-22.

2. Нова українська школа: поради для вчителя / Під заг. ред. Бібік Н. М. – К. : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. – 206 с.

3. Освітні технології : Навч. метод посіб. / О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін. ; за ред. О. М. Пехоти. – К. : АСК., 2004. – 256 с.

4. Швардак М. В. Педагогічні технології в початковій школі : опорні конспекти. Частина 1. / М. В. Швардак. – Мукачеве : МДУ, 2013. – 80 с.

УДК 37.03; 17.035.3

ЛУКАЧИНЕЦЬ А. В., ТОВКАНЕЦЬ Г. В.,
Мукачівський державний університет

ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЯК ПАРАДИГМА НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

В контексті Нової української школи основним завданням постає виховання свідомого громадянина, патріота, набуття школярів соціального досвіду, високої культури міжнаціональних взаємин, формування в учнів

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>